

BESZÁMOLÓ A BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM KÖZPONTI KÖNYVTÁRÁNAK 1972. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Héberger Károly

Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára

MUNKATERV

Könyvtárunk 1972. évi munkatervének készítésekor figyelembe kellett vennünk a szakirodalmi forrásanyagok drágulását. Ez a tendencia valóban érvényesült, s egyéb területeken /vegyszerek, xerox-papír stb./ is erőteljesen jelentkezett. Könyvtárunk teljesítette legfontosabb mutatókkal jellemzett feladatait, a mélyebb részletvizsgálatok azonban negatív jelenséget is mutatnak.

Az év elején átadásra került két elektromos mozgatású tömör rack, ez azonban részint tervezési, részint kivitelezési hibák miatt, nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

A levéltárakkal kapcsolatos kormányhatározat végrehajtásaként megkezdte működését a levéltári részleg, amely az elkövetkező években az előírásoknak megfelelő szaklevéltárrá fejlődik. A levéltári tevékenység megindulása örvendetes, mert egyetemünkön több mint 300 folyóméternyi iratanyag halmozódott fel, s ebből kell a feldolgozás révén a levéltári anyagokat kivonni, jegyzékezni s a kutatás számára feltárni.

Könyvtárunk részt vett a Nemzetközi Könyvrendezvényeinek előkészítésében és végrehajtásában. A hazánkban tartott IFLA-FID nemzetközi konferencia száznál több résztvevője tekintette meg könyvtárunkat, s kapott idegen nyelvű tájékoztatót az egyetem és könyvtárunk fontosabb adatairól. Könyvtárunkban tartotta soros ülését az IATUL elnöksége.

KÁDERKÉRDÉSEK

Munkaerőhelyzetünk stabillá vált, megszűnt a több éves, káros fluktuáció. Elemzéseink azt mutatták, hogy a munkaerőhelyzet kedvező alakulását döntően az 1971-ben végrehajtott bérrendezés eredményezte.

Könyvtárunk vezető beosztású munkatársai egyéni továbbképzési tervet készítettek, melyben a negyedik ötéves terv időszakára meghatározták továbbképzési és kutatási céljait, s tervbe vett publikációs tevékenységüket.

Dolgozóink szakmai és ideológiai továbbképzése eredményesen folyt 1972-ben is. Egy dolgozónk egyetemi oklevelet, három középfoku könyvtárosi szakképesítést szerzett, két munkatársunk felsőfoku, egy pedig középfoku nyelvizsgát tett, és további tizenhat dolgozónk eredményesen folytatta tanulmányait különböző iskolatípusokban.

Káderhelyzetünk elemzése azt mutatta, hogy könyvtárunk munkaerőgárdája jelentősen megfiatalodott. Az elkövetkező 5-6 évben mintegy 15 dolgozó nyugdíjbavonulásával kell számolnunk. Az egyetemi végzettséget kívánó munkakörök utánpótlásának biztosítása nehézségekkel fog járni, mivel az ELTE Bölcsészettudományi Karán az elkövetkező években, szám szerint nagyon kevés könyvtárszakos hallgató végez.

Az év folyamán 60 fő részére összesen 80 076 Ft célprémiumot fizettünk ki, fontos könyvtári feladatok elvégzéséért.

KIADVÁNYOK

1972-ben az alábbi kiadványaink jelentek meg:

1. Felsőoktatási Szakirodalmi Tájékoztató A/ sorozat.
Műszaki és Természettudományok.
8.évf. 2.sz. VIII + 519 lap
Szerkesztő: VÉGH Ferenc
2. Műszaki Egyetemi Könyvtáros
9.évf. 1.sz. 56 lap
9.évf. 2.sz. 56 lap
Szerkesztő: FREY Tamásné
3. A Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtárának Évkönyvei.
2. 1971. /Szerk.: KÉKI Béla/. Bp. /1972./ 267 lap
4. FREY Tamásné - GERLEI Ferenc: Közlekedési irodalomkutatás.
/Szerk. HÉBERGER Károly/ Bp. Tankönyvkiadó, 1971. 289 lap.
/A szakirodalom-kutatás segédkönyvei. 5. Közlekedés./
/Megj.: 1972-ben/

5. MÓRA László: A Műegyetemi Könyvtár története. 1848-1948. Bp. 1971. 226 lap. /Műszaki Tudománytörténeti Kiadványok. 22.sz./Megj. 1972-ben/
6. Európai műszaki egyetemek és főiskolák szakosítási rendje. 5. Franciaország. Összeállította: FÜLEKY Attila. Bp. 1971. 352 lap. /Megj. 1972-ben/
7. A Budapesti Műszaki Egyetem könyvtári hálózata folyóiratainak lelőhelyjegyzéke. 1970-1971. Összeállította: SOMOGYI Andrásné és SZONGOTH Jánosné. Bp. 1971. 140 lap. /Megj. 1972-ben/
8. Central Library of the Technical University of Budapest. Guide Book. /Szerk. BALÁZS János/ Bp. /1972/ 19 lap
9. LEHEL Csaba - FODOR Zsolt: Számítógépes folyamatirányítás. Bibliográfia. Bp. 1972. 84 lap. /Tudományos Műszaki Bibliográfiák. 10.sz./

ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS

Könyvállományunk 1972-ben 11 843 kötetel gyarapodott; ebből vétel 8206, ajándék 2132 és csere 1505 kötet. A szakok szerinti gyarapodást az 1. táblázat szemlélteti.

1. táblázat

	1971. évi	1972. évi
	tényszám	
általános művek, bibliográfiák	350	390
filozófia, vallás, ateizmus	35	97
marxizmus-leninizmus	575	876
pedagógia	97	165
társadalomtudományok	351	419
politikai gazdaságtan, üzemszervezés ügyvitel	565	689
matematika	1340	1002
fizika, anyagvizsgálat	890	1097
csillagászat, geodézia, földrajz	313	232
kémia, vegyipar, kohászat	975	947
biológia, orvostudomány	138	167
gépészet, szállítóberendezések, járművek	1179	1116

	1971. évi tényszám	1972. évi
elektrotechnika	1328	1282
bányászat, ált. mérnöki szak	1075	1191
építészet, lakberendezés, építőipar	409	326
könnyűipar	81	92
művészetek, fényképezés, zene, sport	360	554
nyelvészet, szótárak	277	289
irodalom, szépirodalom	1070	912
Összesen:	11 408	11 843 köt.
A könyvállomány összesen:		295 830 köt.

Az év folyamán elemzést terjesztettünk a Könyvtári Tanács elé, a devizás könyvek beérkezésének időbeli alakulásáról. A KULTURA Vállalatnak megküldött rendelések száma, a vizsgált időszakban, azaz 1971. január 1. és december 31. között 1142 volt. A 12 hónap alatt összesen 875 db, a rendelések 76,64%-a érkezett be, ebből 62,69% - 716 db - öt hónap alatt jött meg. A Könyvtári Tanács tagjai elégedettek voltak a beérkezés ütemével. Megjegyezzük, hogy könyvtárunk devizás könyveket szabad áruból, megtekintés alapján is, beszeres. Ugyanabban az időszakban, a megtekintés alapján beszerzett devizás művek darabszáma - 1100 - nagyságrendileg megegyezett a KULTURA Vállalatnál megrendelt mennyiséggel.

A könyvgyarapításnál kedvezőtlen jelenség, hogy csökkent a vételből eredő devizás könyvek száma, az összdarabszámon belül. Az ár-emelkedéseket könyvtárunk 1972. évi vásárlásainál az alábbi adatok szemléltetik /2. táblázat/.

2. táblázat

Könyvek átlagára	1971-ben	1972-ben	Drágulás
A nyugati /devizás/ könyvek átlagára emelkedett:	872 Ft	984 Ft	12,8%
Az orosz nyelvű könyvek átlagára nem változott:	24 Ft	24 Ft	-
Magyar + népi demokratikus könyvek átlagára szintén emelkedett:	32 Ft	57 Ft	75,0%

3.táblázat

A különgyűjtemények gyarapodása

Dokumentumfajta	darab
Szabvány, szabadalom	2701
Aprónyomtatvány	517
Kép, térkép, rajz, metszet	169
Kézirat, disszertáció	234
Egyetemi jegyzet	1 468
Összesen:	5 089
Össz-állomány:	74 773

4.táblázat

A folyóiratállomány gyarapodása

Kurrens folyóiratok	folyóirat-féleség
Nem devizaigényes	738
Devizaigényes	1 220
Összesen:	1 958
Össz-állomány	76 360 kötet*

* Ezenkívül még 6839 kötet periodikum

5.táblázat

A folyóiratrendelések alakulása

Év	Vételként beérkezett féleség	Évi keret Ft	Elköltött összeg Ft /csak f.íratra/	Átlagár Ft
1969	1281	2 240 000	2 224 434,60	1736
1970	1315	2 350 000	2 339 927,80	1778
1971	1353	2 650 000	2 708 709,30	2002
1972	1405	3 000 000	3 205 639,80	2282

AZ OLVASÓ- ÉS KÖLCSÖNZÉSI FORGALOM
ÁLAKULÁSA

Az olvasók száma: 251 786, a használt könyvtári egységek száma: 279 509 volt, a múlt évinél valamivel több.

Beiratkozottak száma: 1971-ben 10 236 fő
 1972-ben 10 375 fő

A forgalmazott könyvtári egységek száma, szakok szerinti bontásban, a 6. táblázaton látható /kölcsönzés, nagyolvasóterem, folyóirat-olvasó, tájékoztató és módszertani osztály, villamoskari olvasóterem/.

6. táblázat

S z a k	kötet
Általános művek, bibliográfiák	6 631
Filozófia, vallás, ateizmus	3 548
Marxizmus-leninizmus	5 492
Pedagógia	1 080
Társadalomtudományok	4 482
Politikai gazdaságtan, üzemszervezés, ügyvitel	5 630
Matematika	12 195
Fizika, anyagvizsgálat	14 230
Csillagászat, geodézia, földrajz	3 809
Kémia, vegyipar, kohászat	56 018
Biológia, orvostudomány	1 786
Gépészet, szállítóberendezések, járművek	25 392
Elektrotechnika	35 884
Bányászat, ált. mérnöki szak	11 630
Építészet, lakberendezés, építőipar	25 351
Könnnyűipar	2 843
Művészetek, fényképezés, zene, sport	9 504
Nyelvészet, szótárak	7 903
Irodalom, szépirodalom	8 667
Összesen:	242 075

HÁLÓZATI ÉS MÓDSZERTANI TEVÉKENYSÉG

Az 1972-es évben, havonta előkészítettük a párhuzamos jellegű, devizaigényes, külföldi folyóiratrendelések koordinálását. Megítélésünk szerint, a beszerzés a korábbi évekhez képest egyenletesebbé vált. Az egyetem tanszéki könyvtárainak mintegy kétharmada elvégezte az állomány revízióját. A hálózati könyvtárosok részére a IV. negyedévben konzultatív értekezletet tartottunk.

OKTATÁSI, IRODALOMKUTATÁSI ÉS TÁJÉKOZTATÁSI TEVÉKENYSÉG

A szakirodalmi ismeretek oktatása a mérnökhallgatók részére tovább folyt. A kötelező előadásokat 300-an hallgatták, s a gyakorlatok elvégzése alapján, 404 hallgató szerzett index-aláírást. A műszaki-tanár szakos hallgatók részére a szakdolgozatkészítés c. tárgyat heti 2 órában adtuk elő, egy féléven keresztül.

Az irodalomkutatás oktatásának tapasztalatairól beszámoltunk a Felsőoktatási Szemle hasábjain, feldolgozva a hallgatók által kitöltött kérdőíveket.

A szaktájékoztatók 41 bibliográfiát készítettek 4813 tétellel és 7 írásbeli adatszolgáltatást nyújtottak.

REPROGRÁFIAI SZOLGÁLTATÁSOK

Az év folyamán a könyvtár nem tudta teljes mértékben kielégíteni a reprográfiai igényeket. Az automata xerox gép több mint 6 héten keresztül - alkatrészhiány miatt - nem üzemelt és ennek következményeként az igények összetorlódtak, a várakozási idő megnövekedett. Az elkészített xerox-másolatok száma: 419 843 db és 16 351 db fotonagyítás is készült. A teljesített megrendelések száma 4982 volt. A xerox-másolatok iránti igény feltétlenül indokoltá teszi a könyvtár számára egy újabb xerox-automata beszerzését és üzembeállítását.

ÖSSZEFOGLALÁS

A Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára ellátta szakirodalmi több mint 10 000 olvasóját és teljesítette 4982 megrendelő reprográfiai igényét. Gondozta a hálózatába tartozó több mint 100 tanszéki/intézeti, kollégiumi/könyvtárat s valamennyi beszerzés címleírásával a központi katalógusokat kiegészítette. Több mint 400 mérnök-hallgató vett részt a Központi Könyvtár szakirodalmi ismereti oktatá-

sán. Az egyetemi oktatószemélyzet részére szakbibliográfiák és különböző kiadványok készültek. A tudománytörténeti munka során megjelenttük a könyvtár első 100 évének történetét. A könyvtár kiadvány-csere tevékenységet folytatott 72 ország 920 intézményével. Megrendezte a Műszaki Egyetemi Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége /IATUL/ elnökségi ülését.

*

HÉBERGER, K.: The Central Library of the Technical University of Budapest 1972

In 1972 the book collection increased with 11 843 volumes, the special collections /standards, patents, dissertations etc./ with 5089 units. According to the inventory the library stock consisted of 295 830 volumes of books and 74 773 units in the various special collections. The number of volumes of periodicals was 76 360, that of other serials 6839.

The Library supplied 419 843 xerox- and 16 351 photo-copies for 4982 costumers.

Courses on literature-search, organized by the Central Library, were attended by 400 students. Reference librarians compiled 41 special bibliographies /with 4813 entries/ and 7 data compilations for the teaching staff of the University. A study was published on the third level educational institutions and specialization-system in France. Active publication exchange was proved by regular connections with 920 institutions in 72 countries. In the field of science-history the Library published a monography covering the first hundred years of its history. Joining to IFLA meetings the Library was the host-organizer of the last year's IATUL board meeting.

*

ХЕБЕРГЕР, К.: Отчет о деятельности Центральной библиотеки Будапештского Технического университета за 1972 г.

За 1972 г. приобретено 11 843 тома книг, специальные фонды (стандарты, патенты, диссертации и пр.) докомплектованы 5089 единицами. Общий состав фонда, по инвентаризации на 31 декабря, насчитывает 295 830 книг и 74 773 единицы специальных документов. Число годовых комплектов журналов составляет 76 360 томов и 6843 томов прочей периодики.

Библиотекой подготовлены 419 843 ксерокопии и 16 351 фотокопия для 4982 заказчиков.

В организуемых Центральной библиотекой курсах по библиографии приняли участие более 400 студентов. Для специалистов информаторов и преподавательского состава Университета подготовлен 41 библиографический список, включающий 4813 данных, а также подготовлено 7 текстовых информации. Библиотекой издан справочник по системе специализации технических высших учебных заведений Франции, включающий также наименования и адреса этих учебных заведений. Об активности обмена изданиями свидетельствуют следующие данные: связи поддерживаются с 920 учреждениями 72 стран. По ходу деятельности в области истории науки издана монография, освещающая историю первых 100 лет жизни Университета. В связи с мероприятиями IFLA Библиотека организовала очередное заседание президиума IATUL, предоставив для этого помещение.

*

HÉBERGER, K.: Bericht über die Tätigkeit der Zentralbibliothek der Budapester Technischen Universität im Jahr 1972

In 1972 nahm der Bücherbestand um 11 843 Bände zu, die Sondersammlungen /Normen, Patent, Dissertationen usw./ wurden um 5089 Einheiten bereichert. Gemäss des Inventarabschlusses am Jahresende zählte der Gesamtbestand: 295 830 Bücher und 74 773 Sondersammlungseinheiten, 76 360 Bände Zeitschriften und 6839 Bände Periodika.

Die Bibliothek stellte 4982 Bestellern 419 843 Xerox-Kopien zur Verfügung und verfertigte 16 351 Photovergrößerungen.

An dem durch die Zentralbibliothek organisierten Literaturrechercheunterricht nahmen mehr als 400 Studenten teil. Für das Lehrpersonal der Universität stellten die Informationsfachleute 41 Fachbibliographien mit 4813 Posten zusammen und sie gaben auch 7 schriftliche Aufklärungen. Die Bibliothek veröffentlichte eine Publikation über Frankreichs Hochschulinstitutionen und Klassifikationssystem. Für die Aktivität des Publikationsaustausches zeugt, dass die Zentralbibliothek mit 920 Institutionen in 72 Ländern Beziehungen aufrechterhält. Im Rahmen der wissenschaftshistorischen Tätigkeit erschien eine Monographie über die Geschichte der ersten 100 Jahre der Bibliothek. Im Anschluss an die Veranstaltungen der IFLA organisierte und beherbergte die Bibliothek die Präsidialsitzung des IATUL.

